

גישה למערכות התשלומים המבוקרות – הנחיה בנושא חובת ייצוג בסליקה¹

מטרת ההנחיה

מטרת הנחיה זו היא להבהיר את חובת הייצוג הנדרשת ליישום על ידי משתתפים שפועלים במערכות התשלומים המבוקרות, שפעילותן נסלקות במערכת זה"ב (להלן בהנחיה זו – "מערכת תשלומים מבוקרת" או "מערכת") ואשר מנהלים חשבון סליקה במערכת זה"ב. הנחיה זו מעדכנת ומחליפה את ההנחיות הקודמות שפורסמו בנושא זה.

בסיס משפטי

בהתאם להוראות סעיפים 8-10 בחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (להלן – "החוק"), מפעילי מערכות תשלומים מבוקרות ומשתתפיהן נדרשים לאפשר גישה יעילה למערכת, לרבות באמצעות ייצוג. הפיקוח על מערכות תשלומים אחראי לבחינת עמידת המפעיל והמשתתפים בהוראות החוק, ובמקרה של אי עמידה בהוראות החוק, ראשי, לאחר שנתן למפעיל ולמשתתפים הזדמנות לטעון את טענותיהם, לפעול לצורך קיום החובה.

בנוסף, עקרונות 18 ו-19 ב-PFMI שאומצו בישראל, מחילים עקרונות לעניין גישה למערכות התשלומים המבוקרות ולעניין השתתפות עקיפה בהן בהתאמה.

לאור האמור לעיל, הפיקוח על מערכות תשלומים קובע כי מפעיל מערכת תשלומים מבוקרת שפעילותה נסלקת במערכת זה"ב, נדרש להתאים את כללי המערכות המופעלות על ידו, כדלהלן, ומשתתפי המערכת נדרשים לפעול בהתאם לכללים אלו.

הגדרות לצורך מסמך זה

"ספק שירותי תשלום" או "מיוצג" – ספק שירותי תשלום² שהגיש בקשה לייצוג בסליקה או שכבר בפועל מיוצג בסליקה, לפי העניין.

¹ ייצוג בסליקה משמעו סליקת פעילות הנטו של ספק שירותי התשלום בחשבוננו של המשתתף המיוצג, במועד סליקת פעילות מערכת התשלומים המבוקרת במערכת זה"ב. יובהר כי הנחיה זו מתייחסת לחובת הייצוג בסליקה בלבד, ואינה מטילה חובת ייצוג בכללי המערכת (היבט משפטי) או בחיבור הטכני (היבט טכנולוגי).

² "ספק שירותי תשלום" – גוף שרשאי לפעול כמשתתף במערכות התשלומים המבוקרות, בהתאם לתנאי הגישה המפורסמים במדריך הגישה, בכתובת: www.boi.org.il. להרחבה בנושא הרישיונות והפטור מרישיון שמאפשרים גישה למערכות התשלומים המבוקרות, ראו מדריך הגישה בכתובת הנ"ל.

1. חובת ייצוג של ספק שירותי תשלום בסליקה

- 1.1. משתתף במערכת תשלומים מבוקרת, שמנהל חשבון סליקה במערכת זה"ב נדרש לייצג בסליקה ספק שירותי תשלום, באותה מערכת תשלומים מבוקרת שבה הוא משתתף.
- 1.2. החובה חלה על ייצוג גופים הפועלים כספקי שירותי תשלום, המבקשים ייצוג בסליקה לצורך אספקת שירותי תשלום ללקוחותיהם, ולא כאשר הייצוג נועד למטרה אחרת.

2. תהליך קבלת הייצוג בסליקה

- 2.1. ספק שירותי התשלום יפנה בכתב למשתתף במערכת תשלומים מבוקרת בבקשה לקבלת שירות ייצוג בסליקה.
- 2.2. משתתף שקיבל בקשה לייצוג, יעדכן³ בכתב את מפעיל המערכת ואת הפיקוח על מערכות תשלומים בדבר הפניה.
- 2.3. משתתף שקיבל בקשה לייצוג, יעדכן את ספק שירותי התשלום לגבי הנתונים והמידע הדרושים לו לצורך בחינת הבקשה לייצוג, וזאת בתוך 10 ימי עסקים ממועד קבלת הבקשה.
- 2.4. על המשתתף שקיבל בקשה לייצוג להשיב לפונה בכתב, כלהלן:
במקרה של אישור הבקשה לייצוג – יש לפרט בתשובה את הדרישות והתנאים לייצוג.
במקרה של סירוב לבקשה – יש לפרט בתשובה את הנימוקים לסירוב לבקשה.
המענה לבקשת הייצוג יישלח בתוך 30 ימי עסקים, והספירה של 30 ימי העסקים תחל ממועד השלמת כל הנתונים והמידע על ידי ספק שירותי התשלום, כאמור בסעיף 2.3 דלעיל, או ממועד השלמת שלב 6 על ידי ספק שירותי התשלום, בהתאם לתרשים הגישה⁴ שפורסם על ידי הפיקוח על מערכות תשלומים, לפי המאוחר מבניהם.
- 2.5. במקרה של אישור הבקשה לייצוג, המשתתף שקיבל בקשה לייצוג נדרש לסיים את תהליך החתימה על הייצוג בסליקה בכללי המערכת מול מפעיל המערכת בתוך 30 ימי העסקים האמורים.
- 2.6. משתתף שקיבל בקשה לייצוג רשאי לגבות עמלות בגין שירות הייצוג, ועליהן להיות סבירות בהתאם למאפייני השירות. התמחור יהיה, בין היתר, מבוסס סיכונים ולא יהיה בו כדי להגביל את יכולתם של ספקי שירותי התשלום לקבל ייצוג ולפגוע בתחרות ההוגנת. המשתתף שקיבל בקשה לייצוג יפרט את תמחור העלויות הנובעות ממתן שירותי הייצוג לספק שירותי התשלום.
- 2.7. במסגרת ההסכם מול המיוצג, המשתתף המייצג רשאי לקבוע כלים אשר יאפשרו לו לנהל את הסיכונים הכרוכים בייצוג, לרבות – קביעה והפעלה של בקורות בנושאים שונים, ובין היתר, בנושאי

³ הודעות ועדכונים לפיקוח על מערכות תשלומים יהיו דרך דואר אלקטרוני, בכתובת: payments-oversight@boi.org.il. הודעות למאסדרים ולמפעילי המערכות ייעשו דרך כתובת דואר אלקטרוני שמפורטות בנספח א' ובנספח ב', בהתאמה, במדריך הגישה שפורסם על ידי בנק ישראל, שהקישור אליו מופיע בהערת שוליים לעיל.
⁴ תרשים הגישה פורסם במדריך הגישה, שהקישור אליו מופיע בהערת שוליים לעיל.

הלבנת הון ומימון טרור⁵, אבטחת מידע ועוד. כמו כן, המשתתף המייצג רשאי לקבוע תנאים לפעילות הייצוג ובכלל זה היקפי האשראי, מסגרות האשראי, הביטחונות והתנאים המסחריים.

2.8. משתתף שקיבל בקשה לייצוג וספק שירותי התשלום נדרשים לסיים את ההיערכות המשפטית ואת החתימה על הסכם הייצוג וכן את ההיערכות התפעולית הנדרשת לטובת הייצוג לפני המועד שנקבע להתחלת הבדיקות בסביבת הניסוי. תהליך ההיערכות יתחיל לכל הפחות שלושה חודשים לפני התחלת הבדיקות בסביבת הניסוי שתואם לספק שירותי התשלום מול מפעיל המערכת ומול המשתתף המייצג, ויסתיים לפני התחלת הבדיקות בסביבת הניסוי, הנדרשות לצורך עלייה של ספק שירותי התשלום לסביבת הייצוג במערכת. יובהר כי אי עמידה בלוחות הזמנים האמורים לעיל עלול להוביל לדחיית חלון הכניסה שתואם מול מפעיל המערכת.

3. סירוב סביר לייצוג בסליקה ותנאים סבירים לייצוג בסליקה

- 3.1. משתתף שקיבל בקשה לייצג ספק שירותי תשלום, לא יסרב סירוב בלתי סביר לייצוג בסליקה.
- 3.2. דוגמאות לסירוב סביר לייצוג בסליקה:
- 3.2.1. המיוצג אינו עומד בתנאי הגישה למערכת, המפורטים במדריך הגישה⁶.
- 3.2.2. המיוצג אינדיקציות להפרות איסור הלבנת הון ומימון טרור או יסוד לחשש שהמיוצג לא מקיים חובה או חובות מצו איסור הלבנת הון ומימון טרור שחל עליו ו/או שאופי הפעילות של המיוצג מסכן את עמידת המשתתף המייצג בצו איסור הלבנת הון ומימון טרור שחל על המייצג.
- 3.2.3. המיוצג לא מיישם כלים לניהול הסיכונים הכרוכים בייצוג שנדרשו, באופן סביר, על ידי המייצג, ובהתאם להוראות הדין החלות על המשתתף המייצג, לרבות הצגת מסמכים ואישורים הנדרשים לשם כך.
- 3.2.4. נסיבות מיוחדות שקשורות במשתתף המייצג, ובכלל זה היקף פעילות, תחומי פעילות וכדומה.
- 3.3. משתתף שקיבל בקשה לייצוג לא יתנה תנאים בלתי סבירים לייצוג בסליקה.

4. בקשה של המייצג להפסקת ייצוג

- 4.1. משתתף מייצג רשאי להפסיק ייצוג של מיוצג אם התעוררו נסיבות סבירות שבגינן המשתתף המייצג מבקש להפסיק את הייצוג. במקרה כזה, על המשתתף המייצג לעדכן בכתב את הגורמים הבאים: המיוצג, הפיקוח על מערכות תשלומים, מפעיל המערכת, המאסדר של המשתתף המייצג והמאסדר של המיוצג. מועד העדכון של המייצג לגורמים המפורטים לעיל ייעשה באותו מועד.

⁵ אין באמור כדי לקבוע כי המשתתף שקיבל בקשה לייצוג אחראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור שמבוצעים באמצעות ספק שירותי התשלום. על המשתתף שקיבל בקשה לייצוג לפעול על פי הרגולציה שחלה עליו בנושא, ויש באפשרותו לערוך בקורות שונות בנושא הלבנת הון ומימון טרור, כגון – ניתור חריגים בסליקת הנטו של ספק שירותי התשלום שעלולים להעלות שאלות בנושא.

⁶ כאמור בהערת שוליים 2, תנאי הגישה מפורטים במדריך הגישה, שהקישור אליו מופיע בהערת שוליים לעיל.

- 4.2. הפסקת הייצוג תכנס לתוקף בהתאם למקרה, כמפורט בסעיפים 4.2.1-4.2.4.
- יצוין כי סעיפים 4.2.1-4.2.4 מסודרים לפי סדר הקדימות של הפעלתם. כלומר, אם המקרה מתאים ליותר מאחד מהסעיפים הבאים, הפסקת הייצוג תיכנס לתוקף לפי האמור בסעיף הקודם מבניהם⁷.
- 4.2.1. אם הפסקת הייצוג נובעת מנסיבה שעל פי דין או על פי הסכם הייצוג מאפשרת סגירה של חשבון המיוצג ו/או הקפאת פעילותו באופן מיידי – הפסקת הייצוג תיכנס לתוקף באופן מיידי ולאחר הפסקת הייצוג בפועל על ידי מפעיל המערכת. ואולם, הוראות תשלום של המיוצג שהתקבלו במערכת עד למועד הפסקת הייצוג בפועל על ידי המפעיל, ייסלקו מחשבונו של המייצג.
- 4.2.2. אם הפסקת הייצוג נובעת מביטול או השעיה של השתתפות המיוצג במערכת – המשתתף המייצג והמשתתף המיוצג נדרשים לפעול בהתאם להנחיות שיקבלו ממפעיל המערכת.
- 4.2.3. אם מדובר במקרה שבו המיוצג מסכים עם הבקשה להפסקת הייצוג, היות שמדובר מבחינתו בטעמים סבירים – המשתתף המייצג נדרש להמשיך את מתן שירותי הייצוג עד למועד שבו הסליקה יכולה להתבצע מחשבונו של המשתתף המייצג החדש או עד ל-90 ימים ממועד הפניה של המייצג למיוצג לצורך הפסקת הייצוג, לפי המוקדם מבניהם. האחריות להתקשרות עם משתתף מייצג חדש חלה על המשתתף המיוצג.
- 4.2.4. אם מדובר במקרה שבו המיוצג אינו מסכים עם הבקשה להפסקת הייצוג, היות שמבחינתו מדובר בטעמים שאינם סבירים – המיוצג יפעל בהתאם לסעיף 6, שעניינו "בירור לעניין חובת הייצוג", ושירותי הייצוג ימשיכו עד לסיום הבירור.

5. בקשה של המיוצג להחלפת מייצג

- 5.1. משתתף מיוצג שכבר מקבל שירותי ייצוג במערכת רשאי לפנות למשתתף מייצג אחר לצורך החלפת המייצג.
- 5.2. משתתף שמקבל בקשה לייצוג מספק שירותי תשלום שכבר מקבל שירותי ייצוג במערכת, נדרש לפעול בהתאם לאמור בסעיף 2. במקרה כזה סירוב לייצוג בטענה כי ספק שירותי התשלום מקבל כבר שירותי ייצוג ממשתתף אחר ייחשב כסירוב בלתי סביר.
- 5.3. אם המשתתף המייצג החדש מאשר את הבקשה לייצוג, הוא נדרש להיערך לייצוג בתוך זמן סביר שלא יעלה על 3 חודשים מיום המענה לבקשה לייצוג. מפעיל המערכת יקבע את המועד שבו הפעילות של ספק שירותי התשלום תיסלק מחשבונו של המשתתף המייצג החדש ויעדכן את כלל הגורמים הרלוונטיים – ספק שירותי התשלום, מייצג קודם, מייצג חדש, הפיקוח על מערכות תשלומים, וגורמים רלוונטיים נוספים לפי שיקול דעת מפעיל המערכת.

⁷ כך לדוגמא, במקרה שבו הפסקת הייצוג נובעת מנסיבה של פי דין מאפשרת סגירה של חשבון המיוצג באופן מיידי (סעיף 4.2.1), ומדובר במקרה שבו המיוצג מסכים עם הבקשה להפסקת הייצוג (סעיף 4.2.3) – הסעיף שיוחל יהיה סעיף 4.2.1, מכיוון שהוא הסעיף הקודם מבניהם בסדר הסעיפים.

6. בירור לעניין חובת הייצוג

- 6.1. במקרה של חילוקי דעות בין ספק שירותי התשלום לבין המשתתף המייצג לעניין סירוב לייצוג, התניית תנאים בלתי סבירים לייצוג, בקשת המייצג להפסקת הייצוג, או בכל מקרה אחר שקשור לחובת הייצוג, רשאים המשתתף המיוצג והמשתתף המייצג לפנות בכתב ביחד או לחוד לפיקוח על מערכות תשלומים⁸ לצורך בירור.
- 6.2. במקרה שבו הפיקוח על מערכות תשלומים יקבל פניה כאמור בסעיף 6.1 דלעיל, רשאי הפיקוח על מערכות תשלומים לפנות אל המשתתף המייצג לצורך השמעת טענותיו/עמדתו ושקילת תשובתו לספק שירותי התשלום מחדש.
- 6.3. היה ואחרי בחינת תשובתו של המשתתף המייצג קבע הפיקוח על מערכות תשלומים כי מדובר בטעמים בלתי סבירים – הפיקוח על מערכות תשלומים יעדכן בכתב את המשתתף המייצג כי נמצא שהטעמים אינם סבירים, ויודיע לו כי הדבר עשוי לעלות לכדי אי עמידה בכללי המערכת והפרת חובת הייצוג, וכי התוצאה של אי תיקון ההפרה עלולה להביא לחסימת המשתתף המייצג או להשעייתו מהמערכת.
- 6.4. בתהליך זה, רשאי הפיקוח על מערכות תשלומים להתייעץ, בין היתר, עם מפעיל המערכת, המאסדר של המיוצג, המאסדר של המשתתף המייצג וכל גורם רלוונטי אחר שהפיקוח על מערכות תשלומים ראה לנכון, ולעדכן אותם, את המשתתף המייצג ואת המשתתף המיוצג בכל שלב בתהליך.

⁸ פניות אלו יישלחו אל דואר אלקטרוני שכתובתו מצוינת בהערת שוליים לעיל.